

W obecnej sytuacji kryzysu ekologicznego niezwykle istotna jest refleksja nad relacją człowieka z jego otoczeniem. Kluczowe koncepcje projektu obejmują przeformułowanie tradycyjnego rozumienia krajobrazu jako spektakularnego widoku kojarzonego z malarstwem. Czerpiąc z estetyki środowiskowej, inspirowanej fenomenologią i filozofią Heideggera, idea krajobrazu wyraża się jako dynamiczne pole wpływających na siebie organizmów, w których człowiek jest tylko jednym z wielu równoważnych elementów.

Wśród szerokiej gamy wytworów kulturowych człowieka, film, ze względu na masowy charakter przekazu oraz emocjonalne oddziaływanie obrazu i dźwięku, szczególnie mocno wpływa na kształtowanie postaw społecznych. Jest to również przyczyna, dla której ta dziedzina sztuki bywa przedmiotem ideologicznej indoktrynacji. W mniejszym lub większym stopniu, kino kształtuje również tożsamości narodowe. Jest to szczególnie istotne w przypadku tzw. „małych narodów”, czy też „narodów bez państwa”, które muszą nieustannie walczyć o przetrwanie wobec hegemonicznych zakusów dominującej kultury państwowej. Hiszpania jest w tym sensie niezwykle interesującym terenem badań, jako że poza językiem hiszpańskim istnieją jeszcze trzy inne języki urzędowe: baskijski, kataloński i galisyjski. Kultury tych języków prężnie się rozwijały zwłaszcza w ostatnich dekadach, po upadku dyktatury frankistowskiej, co jednocześnie spowodowało wzrost tendencji niepodległościowych w tych regionach.

Kino baskijskie, katalońskie i galisyjskie przeżywa obecnie swój złoty wiek. Produkcje w językach lokalnych, do niedawna niemal nieobecne w szerszej dystrybucji, stały się hitami na międzynarodową skalę i punktami odniesienia dla wielu twórców zagranicznych. W najnowszej twórczości filmowej Kraju Basków, Katalonii i Galicji dominuje kino eksperymentalne, na granicy gatunków, dokumentalno-narracyjne, które niełatwo poddaje się badaniu, ale jest również niezwykle obiecującym materiałem do analizy.

Celem tego projektu jest zbadanie, jaką rolę w kinie Kraju Basków, Katalonii i Galicji odgrywa krajobraz. Innymi słowy, badanie będzie polegać na analizie relacji, jaka łączy Basków, Katalończyków i Galisyjczyków z ich otoczeniem na podstawie filmów, w których mówią swoimi językami. To ostatnie jest zasadniczym kryterium doboru filmów ze względu na związek krajobrazu z poczuciem tożsamości narodowej, która buduje się w oparciu o określone terytorium. Zastosowana metoda badawcza wpisuje się w najnowsze trendy w naukach humanistycznych, a więc studia ekokrytyczne i ekokulturowe. Analiza będzie opierać się o teorie z nurtu posthumanistycznego: teoria afektu, estetyka środowiskowa, teoria Aktora-Sieci, ekokrytyka i nowy materializm.

Realizacja projektu obejmuje kwerendy w bibliotekach i filmotekach w Hiszpanii ze szczególnym uwzględnieniem Kraju Basków, Katalonii i Galicji, które mają umożliwić nakreślenie antropologicznego kontekstu dla analizy filmoznawczej wybranych produkcji. Ze względu na nowatorski charakter tych produkcji oraz alternatywne formy ich dystrybucji, badania będą się opierały w dużym stopniu również na bezpośrednich kontaktach z reżyserami, co nada wynikom badań dodatkowo osobistą i indywidualną perspektywę samych twórców. Projekt uwzględnia także badanie związków pomiędzy filmowcami ze wszystkich trzech regionów oraz wzajemnych wpływów, jakie można zaobserwować w ich twórczości. Ostateczne wyniki badań będą upowszechnione w postaci monografii porównawczej dotyczącej sposobów przedstawienia i znaczenia krajobrazu w kinie baskijskim, katalońskim i galisyjskim.